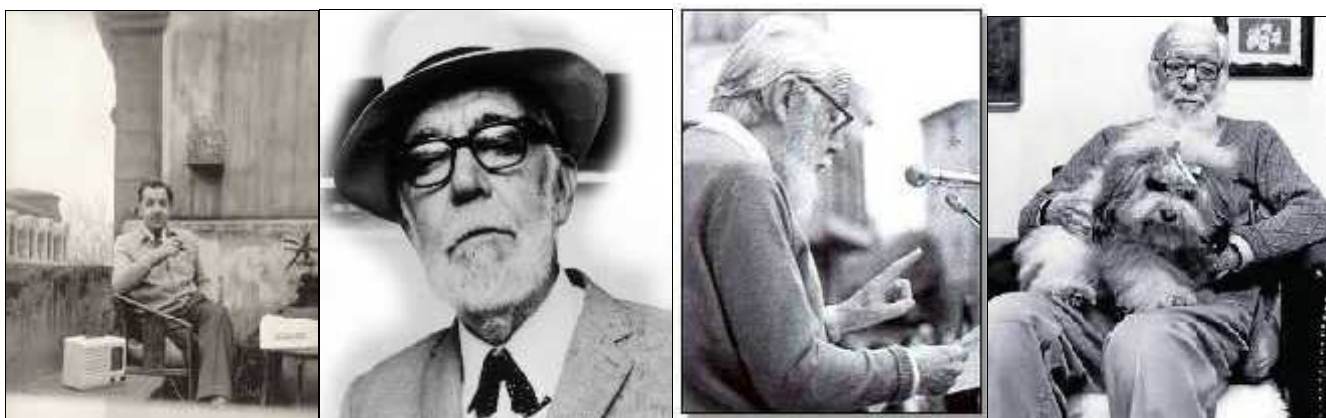

MATINAL LITERÀRIA

**CASTELL DE LA PERA
(Sant Llorenç del Munt)**

**RECORD DE JOAN OLIVER /PERE QUART I GUERRA CIVIL
(aniversaris)**

**MATINALS SEAS CURS 2012-2013
18 de novembre de 2012**

MATINAL LITERÀRIA 2011-2012. JOAN OLIVER / PERE QUART

BLOCS TEMÀTICS

A) Realisme històric

Oda a Barcelona (fragments) [1936]

Milers de finestres i cors
t'esguarden com bulls i et regires.

La nit s'atarda.

Els coixins esventrats de la memòria,
la flama del teu somni,
la sang nova del crim,
la infàmia morta, el clam i la barreja!

Barcelona!
Barcelona, ferida i eixalada.
Repiquen les campanes soterrades,
volen les creus,
ocells d'incert auguri.
Els murs suporten voltes invisibles,
blaves banderes, panys de cel,
roba blanca de núvols.

D'aquí estant, Barcelona,
el tumult és ordre.
L'or pàl·lid ni respira.

[...]

Barcelona,
els teus fills no t'acaben d'entendre,
bruixa frenètica, matalàs d'esperes.
Escabellada, ronca,
perds la vergonya i la senyera,
però et guanyes la vida,
entre la mort i la follia.

Danses encara
i et pentines un xic amb les estelles
i maquilles tes nafres amb pólvores i

cendres.
Però fills teus et deserten,
els que aviciaries massa,
enguantats, clenxinats,
patriotes ha ha!
No et reconeixen sense el teu posat
de monja llamenca.
Et maleeixen
quan ja no ets polida, oficiosa,
inscrita en el joc brut de la riquesa
dels favorits i les bagasses.

[...]

Barcelona,
esdevindràs, si vols, la capital altiva
d'una pàtria novella de rels velles,
quasi feliç, penosament fecunda.
Mestressa sobirana,
sola en ton clos obert com una rosa
dels vents, als vents de mar, de terra!

Barcelona, contempla't.
Barcelona, no cantis.
Ausculda aquest cor teu que
s'escarrassa a batre.
No et deturis. Plora una mica cada dia,
quan la Terra comença
un altre tomb, ullcluca.
A poc a poc, no et distraguessis
amb les fulles que el vent requisa als
arbres.
Ni amb el presagi de les ales noves.

Treballa. Calla.

Malfia't de la història.
Somnia-la i refés-la.

Vigila el mar, vigila les muntanyes.
Pensa en el fill que duus a les
entranyes.

“Corrandes d'exili” de *Saló de tardor*
[1947]

Una nit de lluna plena
tramuntàrem la carena,
lentament, sense dir re ...
Si la lluna feia el ple
també el féu la nostra pena.

L'estimada m'acompanya
de pell bruna i aire greu
(com una Mare de Déu
que han trobat a la muntanya.)

Perquè ens perdoni la guerra,
que l'ensagna, que l'esguerra,
abans de passar la ratlla,
m'ajec i beso la terra
i l'acarono amb l'espatlla.

A Catalunya deixí
el dia de ma partida
mitja vida condormida:
l'altra meitat vingué amb mi
per no deixar-me sens vida.

Avui en terres de França
i demà més lluny potser,
no em moriré d'enyorança
ans d'enyorança viuré.

En ma terra del Vallès
tres turons fan una serra,
quatre pins un bosc espès,
cinc quarteres massa terra.
"Com el Vallès no hi ha res".

Que els pins ceneixin la cala,
l'ermita dalt del pujol;
i a la platja un tenderol
que batega com una ala.

Una esperança desfeta,
una recança infinita.
I una pàtria tan petita
que la somio completa.

“Alçaré el crit” de *Terra de naufragis* [1956]

Aquell temps abundós
ha passat a altres mans;
el desig i la sang
s'afanyaven per mi.

Ara l'any és estret,
tot s'allunya entorn meu.
Bullen remotament
les ciutats sense mi.

No em preguntis on vaig,
que no m'alço ni em moc.
Tanco els ulls i la llum
no s'adona de mi.

Els records, són feixucs
o lleugers? Tant se val.
Hi ha una veu pels camins
que s'aparten de mi.

No he dit mai a ningú
el meu nom i el meu mal.
Els diré quan la mort
s'enamori de mi.

Si em retrob i em conec
a la nova claror,
provarà d'alçar el crit
ço que resti de mi.

“Codicil de poeta” de *Vacances pagades*
[1960]

Us llege, amics, senzillament,
els tres quefers humils de sempre:
viure (i menjar) amb decòrum cada dia;
si podeu, endegar cobejança i luxúria;
pensar (creure o dubtar)
en la certesa i les hipòtesis
de la mort de la carn
i la vida nova de l'ànima.

No hi ha res més a fer; i ja basta.
La resta és literatura.

“Lletania” de *Vacances pagades*
[1960]

Per als infants
mentides.
Per als amors
mentides.
Per als amics
mentides
Per als clients
mentides

Mentides plenes o primes,
fermes o tendres -juraments, besades-;
vives -com fresca sang-;
sàvies, agràides.
Guatlles i bòfies.
Mitges mentides.

I mentides històriques
que avui pengem als mentiders besavis.
Mentides literàries
--a cada vers dues mentides.
Mentides metafísiques
--l'ésser i el temps, redéu!
Mentides tècniques, científiques:
xifres que es tornen màquines
i màquines que menten
com llegendes folles.

I mentides de fe,
que són la trista gran misericòrdia
del cel per als sofrents
i els míseros de la terra;
altes mentides fabuloses
que un dia, no sé com,
diu que seran certes,
(Gràcies, Senyor, per endavant,
acompte sense garanties,
per si així fos.
Amén, amén, Senyor!
Oïu el clam, Senyor?

Perquè la mort, quan ens remata, menti!)

“Poble meu” de *Circumstàncies*
[1968]

Poble meu (tenim dret a dir *meu*?)
gent humil, mesquinets, pleb il·lusa
a qui una ombra de luxe enlluerna
i fa inofensiva, mestissa,
i deixa indefensa.
Per escriure, la TV,
incessant us injecta l'enveja.

No accepteu donatius, res d'almoines.
D'on surten les misses?
Amb els vostres estalvis
-suada avarícia dels pobres-
rumbegen els bancs *populars*
i remenen milers de milers
i se'n unten els dits Benemèrits
(els càrrecs -diu- són honorífics;
bé, però, qui serveix les comandes?)
i alcen pisos de gala per als fills ben triats,
que poden concloure:
-Papà, com que em caso vull casa!

I vosaltres, qui sou? I quants sou?
Mireu-vos, compteu-vos primer;
de seguida apresteu-vos!
No cal pas vessar sang:
tota sang té una mare.
No cal pas malmetre, desfer:
només refer, que tot és vostre.

Cal només voluntat, unitat,
potser un xic de paciència,
molt de seny i un mot d'ordre legítim.
I obeir-lo, complir-lo!

Encara heu d'aprendre la força del nombre!
La implacable eficàcia
d'un *no*
just, compacte i unànim!

Arrenqueu-vos la bena.

“Utopia” de *Poesia empírica* (1981)

- Vas de viatge? Cap a on?
- Molt lluny, a l'altra part del món,
una illa rica i feliç,
una república, un país
regit només per la raó.
- Increïble!
- Penso que no
- Qui t'ho ha dit?
- Ho he somniat
i vull saber si és veritat.
Els béns allí són comunals,
tret dels efectes personals.
Ningú no vol més del que té
car tothom té el que li convé.
- I on cau això? Potser a Llevant?
- Tot just puc dir: cap endavant.
- Estàs tocat de l'ala?
- Un poc
- I com se'n diu d'aqueix indret
on imperen el seny i el dret?
- En català té un nom: Enlloc.

B) Vena satírica i irònica

“Vaca suïssa” de *Bestiari* [1937]

Quan jo m'embranco en una causa justa”
com en Tell sóc adusta i arrogant:
prou, s'ha acabat! Aneu al botavant
vós i galleda i tamboret de fusta!

La meva sang no peix la noia flaca
ni s'amistança amb el cafè pudent.
Vós no sou qui per grapejar una vaca,
ni un àngel que baixés expressament.

Encara us resta la indefensa cabra,
que sempre ha tingut l'ànima d'esclau.
A mi no em muny ni qui s'acosti amb sabre!
Tinc banyes i escometo com un brau.

Doncs, ja ho sabeu! He pres el determini,
l'he bramulat per comes i fondals,
i no espereu que me'n desencamini
la llepolia d'un manat d'alfals.

Car jo mateixa, si no fos tan llega,
en lletra clara contaria el fet.
Temps era temps hi hagué la vaca cega:
jo só la vaca de la mala llet!

“Ja és hora que se sàpiga” de *Vacances pagades* [1959]

Ja és hora que se sàpiga
Demano la paraula prèvia.
Vull dir -i que d'un cop se sàpiga!-
que jo sóc Jo,
que sóc el Centre
i l'Àrbitre.

Que tots vosaltres, tots,
-això anant bé-
sou els meus conterrànics:
parents, veïns, creditors meus,
proïsmes meus pròpiament dit;
que tots els altres, tots,
bons i dolents
-grocs i negres, antípodes, gitanos-
són, a tot estirar
i encara gràcies,
els meus contemporanis.

Sapigueu que:
quan us veig, de fet,
us suscito, us ressuscito;
i en pensar-vos
us dono una esperança.

Però si us he perdut de vista,
mentre us ignoro o us oblidó,
dormiu el son del just,
com se sol dir.
No passeu de potències
en el sentit més trist de la paraula.

Ja ho sé. Molts espereu
amb candeletes
el dia de cantar-me les absoltes.
No us enfileu, si us plau:
en el millor dels casos,
quan jo mori,
tots, tots,
bons o dolents,
sereu només els meus supervivents.

“Homes, guerres, déus” de
Circumstàncies [1968] (fragment)

Doncs sí.
El vostre enemic és l'home blanc,
cristià, civilitzat.
No en teniu d'altre.
És el vostre enemic en pau i en guerra.

En pau, l'escuma pútrida
del progrés blanc: Hong-Kong,
prostitució, joc,
alcohol, drogues,
capelles, capelletes
on uns apòstols cànids
us ensenyen a ser bons com nosaltres.
És un petit mostrari.

I així que les finances ho aconsellen
ja se us llança damunt
tan prepotent, tecnòleg i estadístic.
Us desnia, us acaça
fins a l'extermini
i àdhuc desfà la geografia
de les contrades míseres
on vau néixer,
on vivíeu i moríeu
a la vostra manera miserable.

Però vosaltres
el combateu com vibres a la jungla:
que la voraç blanca justícia
-sempre al servei del dret de *tots* els pobles-
us ha fet sanguinaris, bestials
com les armes dels altres,
però a una escala, ai las, ridícula.

Ara temps ha que sou la subsistència,
menyspreada i alhora cobejada,
que el monstre de la pau reclama.
Sou necessaris, pobrissons,
als clans del crim. Sense vosaltres
no els lluiria el pèl, als driopitecus -
els peus ensabatats damunt la taula-
i els llombríngols de les primeres ames
no foren potser un súmmum
de pulcritud afrodisíaca.

I Déu, què fa, què pensa mentrestant?
Potser “es passeja per l'Edén
a l'oreig del capvespre”
per matar el temps, sí, sí: matar-lo! [...]

“Assaig de plagi a la taverna” de
Circumstàncies [1968]

*Al sempre admirat Salvador Espriu,
si cal, amb disculpes.*

Oh, que avingut estic amb la meva
petita, esclava, poc sortosa terra,
i com em recaria d'allunyar-me'n,
ponent o sud enllà,
on sembla que la gent és bruta
i pobra, accidiosa, inculta,
resignada, insolvent!
Aleshores, a la taverna nova, els
companys dirien
fotent-se'n: "Com qui s'agrada de la
lletja,
així el lluç que pica un ham sense
esquer".
Mentre jo, encara prop, pensaria
en les velles fretures i confiances
d'aquest meu tossut poble.
I, ja tot sospesat, decidiria
de restar aquí fins a la mort.
Car, fet i fet, tampoc no sóc tan ase
i estimo a més amb un
irrevocable amor
aquesta meva -i nostra-
bastant neta, envejada, bonica pàtria.

“Les finances del Vaticà” de *Poesia empírica*
[set. 1978]

La fumera semblava grisa
i els xais dubtaven: “Ho és, no ho és?”
car la blancor no era precisa
com si l’Esperit s’hi pensés,
com si al peu de xemeneia
llavors fumessin uns cigars
no pas havans com tothom creia
sinó toscans dels més vulgars.

Aquest és, de segur, un indicatiu
de la creixent dificultat
a mantenir tant d’edifici
amb tanta pompa i vanitat.
La crisi és greu i tot fa creure
en la rebaixa dels sous alts,
però en tal cas és de preveure
una vaga de cardenals.
Puix tot són prínceps i els pertoca
gaudir, ja al món, del cel vinent.
Ben peixats, de feina poca,
només potser enredar la troca
teologitzant frívolament.

“Romanço de fill de viuda” de *Refugi de versos*
[1987]

Tinc nevera, toca-discos
i una tele amb dos canals,
una aranya gran de llàgrimes
i sillons funcionals.

Els sis-cents vaig canviar-lo
per un Dodge Dart potent
i a l’estiu visc a Calella
on tenim l’apartament.

He comprat un pis a Mandri
amb terrassa i gradulux
(la mamà té cinc parades
al Ninot, de llegums cuits)

Com que cobro quatre pagues
del mateix import que el sou,
he llogat dues tribunes
de mig aire al Camp Nou.

Em vesteixo sempre al Gal·les
perquè gasta molt bon tall,
i ara em faig, per al Liceu,
un smoking de tergal.

Els dissabtes compro l’“Hola”
per estar ficat a dins
del que passa amb les princeses,
els *playboys* i els maniquins.

A l’hivern anem a veure
striptease a Perpinyà,
i els diumenges vaig a missa
vespertina amb la mamà.

Tinc els discos d’en Guardiola
de la Lita i d’en Dodó;
en Raimon també m’agrada,
però el trobo poc senyor.

En pintura no m’hi fico,
però opino que en Dalí
és un geni i pinta uns quadres
que s’entén què volen dir.

Del teatre, deu-me en Capri,
i del cine, quan hi vaig,
servidor, per poc que hi papi,
prefereix el d’art i assaig.

Ballo el twist quan es presenta
i temps fa que aprenc l’anglès,
perquè avui, amb el turisme,
si no el saps fas el pagès.

Ara surto amb una nena
que no mira pas gens prim
i, de fet, només em costa
gelats, *luckys* i *gin fizz*.

Però sóc catalanista
i a casa, amb la mamà,
quan no hi ha gent de visita,
parlo sempre en català.

C) Literatura memorialística

“Edat antiga” de *Circumstàncies* [1968]

Em sembla recordar que era feliç.
Parlo d'uns temps senzills,
dels meus sis, set, vuit anys, la bona edat.
Tot natural, tot ric al meu entorn.
la petjada dels mals s'esborrava de pressa:
els renys, la llei del pare,
que ens dispensà,
quasi sempre de lluny,
un amor tan adust, tan ferreny
i al capdavant tan just! –dic ara.
Implacable en el blasme i en els petits càstigs,
amb caigudes, però, en la promesa
i en el premi, sobtat i de retop
- la mare,
serena, borrosa mitjancera-,
com un jahvé afeblit, de tant en tant,
pel seu orgull de creador,
que s'emmiralla en els plançons,
fins i tot en llurs falliments.

“Poema IX” de *Decapitacions* [1934]

La maté porque era mía.
CANÇÓ

a

La Venus del meu jardí
era de pedra picada.
Li pinto el llavi amb carmí
i amb blau i blanc la mirada,
amb un mantell de setí
embolco la carn nevada
i sota un polsim molt fi
esdevé trenadaurada.

[...]

Havent la imatge agençada,
pensívol m'assec allí...
I dins l'aigua avalorada
per la mà de no sé qui
una dona espiritada
obre els braços cap a mi
i recalca amb frenesí
el que d'ella es pot fruir.
Era de pedra picada
La Venus del meu jardí.

b

Però un frare caputxí
que és escultor d'avançada
li ha ribotejat el si
i d'anques l'ha rebaixada
tot volent-la convertir
en un sant d'anomenada.
-I el sexe, geni beguí?-
li he dit amb veu alterada.
-Fa que en puguem prescindir
la falda sobreposada.
Aleshores jo que sí,
per tallar d'una vegada
un escarni tan roí,
empunyo un mall de fadrí
Picapedrer i, de bursada,
llevo la testa de qui
em fou dea, musa i fada.
Era de pedra picada
La Venus del meu jardí.

“ A casa érem deu germans i quan jo vaig arribar als nou anys havíem quedat reduïts a quatre.. Tres o quatre –no ho recordo exactament- van caure en una epidèmia, l'un darrere l'altre, un cada quinze dies. Aquest va ser el primer contacte que vaig tenir amb la mort. Dos d'aquest germanets meus van morir a ca n'Oliver, la casa pairal de Castellar. Ens hi havíem traslladat pel consell dels metges. Però el flagell no s'aturà pas. Només ens vam salvar els quatre més grans. Probablement, amb uns quants milions d'unitats de penicil·lina o cosa semblant, els meus germans encara foren vius. [...]

Mentre els uns agonitzaven, els altres corríem pel bosc, jugàvem amb els fills del majordom i els del masover. A la part davantera de la casa hi havia una cambra on guardàvem les joguines de cert embalum. Quan vèiem les joguines arrimades a la paret del passadís, sabíem que un germà acabava de morir. Aquella estança servia de capella ardent. “És al cel!”, ens deia el pare amb veu trencada sense gosar ni mirar-nos. “ [XIV] de *Temps, records* [1991]

« Des d'infant em plac en l'espectacle de la nit. Els matins de sol em semblen excessius; els matins núvols, els trobo mancats, incomplets; els capvespres són macilents, tristos, amb un punt malaltís; les albades són belles i encoratjadores, però mai no estic en condicions d'apreciar-les [...]

Mai no oblidaré les nits d'agost al Marquet de les Roques, al fons de la Vall d'Horta, sota el Montcau. El Marquet és un castell construït amb la pedra vermellosa del país, combinat amb el maó vist. És obra de l'arquitecte Batlleu i va ser un capritx del meu avi Antoni Oliver i Boixó. Al Marquet he passat les temporades més felices de la meua vida. Les nits sobretot prenien una serenitat i una transparència gairebé màgiques. Des del castell no es veia ni una casa, cap construcció i, per tant, ni un llum. Del Coll del Llor, que comença a la font d'aquest nom, i dels fondals sota Roca Mur, arribaven els planys del duc, que els pagesos traduïen així: “Justícia de Déu!”, en unes notes allargades, que produïen certa esgarrifança.

Abans d'entrar al barri de la casa, la carretera s'eixamplava i formava una placeta. Allí hi havia una cascada artificial, una font i uns bancs de pedra amb respatller de troncs d'alzina i taules fetes amb grans lloses irregulars. Un cert capvespre en hi vam reunir en Josep Carner, en Jaume Bofill i Mates, en Carles Riba, en Francesc Trabal, l'Armand Obiols i jo. Els mestres parlaven i els joves escoltàvem; i se'ns va fer de nit. Havíem dinat al castell: amb aquell àpat va quedar constituïda una empresa editorial modesta, però significativa: “La Mirada”. [...]

Era, en part, l'embruix de la nit. Sí, m'agrada la nit. Té misteri, sembla que promet molt, nodreix les nostres il·lusions. “ [XVI] de *Temps, records* [1991].

Joan Oliver (Pere Quart)

Joan Oliver és un autor difícil de situar des d'una perspectiva generacional perquè pertany a la lleva de [Riba](#), [Foix](#), [Sagarra](#) o [Salvat-Papasseit](#), però la publicació del primer llibre de poesia el 1934 l'apropa a [Espriu](#), [Rosselló-Pòrcel](#) o [Vinyoli](#). D'altra banda, el compromís amb la República i l'exili consegüent, fan que assoleixi el punt àlgid de prestigi als anys seixanta, pel contacte amb l'anomenat "realisme històric".

Tanmateix, la seva obra presenta unes constants d'una gran coherència: la postura crítica contra el poder polític i el conformisme social, una ironia propera al sarcasme, un model de llengua planer i una actitud contrària a les pretensions i els transcendentalismes. Oliver va decantar-se a partir de la guerra cap al realisme i el compromís, mitjançant un humor punyent, un esperit iconoclasta i sovint individualista, i uns marcats pressupòsits ètics, que van condicionar la seva poètica.

Dels orígens burgesos al compromís

Joan Oliver neix l'any 1899 en el si d'una destacada família de la burgesia industrial sabadellenca. Educat, doncs, com a fill de casa bona, quart d'onze germans dels quals acabarà essent l'únic supervivent, estudià la carrera de dret, viatjà per Europa i, l'any 1919, formà l'anomenat "grup de Sabadell". Aquests autors practiquen una literatura a mig camí de l'avantguardisme, de caire cosmopolita, i de la pura facècia de regust més local, una mica en la línia de les humorades de [Santiago Rusiñol](#). El seu gust per l'humor absurd es manifesta en el volum col·lectiu *L'any que ve*, conjunt d'acudits i estirabots diversos. L'any 1923 es fan càrrec del *Diari de Sabadell* i el 1925 funden les edicions La Mirada, una remarcable iniciativa editorial. Per tant, en el grup de Sabadell es combinen la influència avantguardista amb l'humorisme més local i el gust pel rigor i l'obra ben feta d'herència noucentista.

Oliver col·labora també en les publicacions importants de l'època, es trasllada a viure a Barcelona l'any 1926 i estrena a Sabadell una primera obra teatral, *Una mena d'orgull*. El primer llibre publicat són narracions del 1928 -*Una tragèdia a Lil-liput*, i al 1934 es dona a conèixer com a poeta -a una edat, doncs, ja una mica tardana-, amb el pseudònim: 'Pere Quart', usat per a signar articles contra la Dictadura de Primo de Rivera, i format a partir del segon nom de baptisme i del fet de ser el quart fill de la família. En el llibre de poemes, *Les decapitacions*, parodia tant el simbolisme com les avantguardes i ja hi despunta una intenció humorística i crítica, i ideològica.

La primera gran sotragada, la guerra civil. Oliver es compromet a fons amb el bàndol republicà, des d'una clara actitud de ruptura amb els seus orígens benestants. El poema *Oda a Barcelona*, nacionalista i revolucionària, amb decidida voluntat de compromís, l'obra teatral *La fam* que planteja els problemes de la revolució. Mobilitzat primer, i reclamat després per la Conselleria de Cultura, s'encarrega de l'evacuació dels intel·lectuals compromesos. Acabada la guerra, s'exilia a França primer, després al 1939 s'embarca cap a Buenos Aires i a 1940 fixa residència a Santiago de Xile, on viurà vuit anys.

L'exili i el retorn

A Xile, Oliver continua la seva doble tasca d'intel·lectual i lluitador. Allí publica *Saló de tardor* (1947), un llibre de poemes malenconiós, interioritzat, de to més greu i intimista que els anteriors. L'any 1948 retorna a Catalunya -en un context diferent del d'abans de la guerra, amb l'amarga experiència de l'exili, i havent perdut la seva antiga posició social-, i és detingut dos mesos i mig a la presó Model de Barcelona. Mor de leucèmia la seva dona, Conxita Riera. Són anys molt amargs que farà presents a *Terra de naufragis* (1956). Sobreviu treballant en una impremta familiar i fent traduccions. La seva situació millora a partir del 1955: dirigeix col·leccions, premi per la traducció catalana d'*El misantrop* de Molière, col·labora amb l'Agrupació Dramàtica de Barcelona i treballa des de l'any 1957 fins al 1963 a l'editorial Montaner i Simón, on coneix futurs professors i intel·lectuals influents que el valoraran com a mestre i en facilitaran el reconeixement. En aquesta època apareix la seva obra potser més emblemàtica, *Vacances pagades* (1960), que entronca amb l'anomenat "realisme històric", en què es valora per damunt de tot el compromís dels autors amb la realitat històrica i social del país. Obra escèptica, de tocs sarcàstics i to gairebé de conversa, Oliver fa un repàs de la seva vida des de la talaia dels seixanta anys, que combina amb crítiques a la societat de consum i el franquisme, amb mostres d'un peculiar cristianisme individualista. Junt amb *La pell de brau* de Salvador Espriu, constituirà un emblema de la poesia catalana dels anys seixanta.

Del reconeixement a la marginació

Joan Oliver, doncs, serà una figura clau en el panorama poètic català i un exemple permanent d'inconformisme. Detingut i multat en diverses ocasions per participar en actes multitudinaris contra el franquisme, rebrà el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1970) i s'abocarà a una poesia cada vegada més corrosiva i escèptica, alhora acostada al fet religiós, des d'un individualisme aferrissat que valora la figura de Jesús com a revolucionari. Temperamental, crític amb la democràcia espanyola i amb la majoria de polítics catalans, independentista i antic "anarquista en potència", serà un personatge incòmode. Literàriament acabarà relegat a un lloc gairebé testimonial en un context en què es valoraven altres tendències.

Mor l'any 1986 a Barcelona i enterrat al Sabadell nadiu, la seva activitat pública i l'obra poètica han relegat a un segon terme tant la producció narrativa com la prosa o el teatre. En termes generals, l'obra de Joan Oliver està marcada, doncs, per l'actitud crítica, la ironia sovint punyent, i també la versatilitat lingüística. Tot a partir d'un cert individualisme que defuig els intel·lectualismes i que busca sovint una resposta als grans dilemes ètics del seu temps.